

Biedrība "Latvijas Mediju ētikas padome"

**Ētikas padomes atzinums
Nr. 7/2025**

Rīgā, 2025. gada 20. martā

Biedrības "Latvijas Mediju ētikas padome" (turpmāk tekstā – "Biedrība") Ētikas padome (turpmāk – "Ētikas padome") 2025. gada 5. marta sēdē šādā sastāvā: Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Vita Dreijere-Smane, Aivars Pastalnieks

konstatē:

[1] Biedrības valde 2025. gada 17. februārī saņēma Sodra Forest Latvia SIA (turpmāk tekstā – "Sūdzības iesniedzējs") juridiskā pārstāvja sūdzību par SIA "Red Dot Media" (turpmāk tekstā – "Medijs") veidoto TV3 raidījuma "Nekā Personīga" sižetu, kas pārraidīts 26. janvārī (turpmāk tekstā – "Sižets") un pieejams <https://play.tv3.lv/video/neka-personiga-2502901/26janvaris-8817050/>.

[2] Sūdzības iesniedzējs informē, ka Sižetā tika publicēts (atskaņots) telefonsarunas starp Sižeta veidotāju un Sūdzības iesniedzēja valdes locekli Bjorn Fredriksson (turpmāk tekstā – "B.F.") ieraksts, kas veikts un publicēts bez tā brīdināšanas un piekrišanas, tādējādi pārkāpjot godprātības principu. Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka būtu bijis atbilstoši, ja Medijs nevis atskaņotu un publicētu telefonsarunas ierakstu, bet Medija žurnālists sižetā mutvārdos informētu auditoriju, ka Medijs sazinājās ar Sūdzētāja amatpersonu, kura par konkrēto Sižetā izklāstīto tēmu nesniedza komentārus.

Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Medijs, publicējot telefonsarunu, nav ievērojis Vispārējo datu aizsardzības regulu un Fizisko personu datu apstrādes likumu; arī pārkāpis aizliegumu publicēt personu korespondenci, telefonsarunas un telegrafisko ziņojumus bez adresāta un autora piekrišanas. Telefonsarunas publicēšana, tā skatījumā, arī nesniedz sabiedrībai būtisku informāciju, nav nozīmīga Sižeta kontekstā un nekādā veidā nepapildina vai neskaidro sižetā paustos viedokļus un vēstījumu. Sūdzības iesniedzējs norāda, ka pārkāptas tā valdes locekļa cilvēktiesības (tiesības uz privātumu).

[3] Sūdzības iesniedzējs informē, ka Sižetā publicēti arī videofragments, kurā redzams, ka Medijs bija iekļuvis Sabiedrības biroja ieejas telpā, kur piekļuve iespējama tikai ar caurlaidi un to filmējis bez Sūdzības iesniedzēja pārstāvju vai darbinieku saskaņošanas un atļaujas. Sūdzības iesniedzējs norāda, ka tam nav zināms, kā Medija pārstāvis iekļuvis tā telpā, un uzskata, ka šāda Medija rīcība ir neprofesionāla un neatbilst Biedrības Ētikas kodeksā nostiprinātajam informācijas iegūšanas un izmantošanas principam.

[4] Sūdzības iesniedzējs apgalvo, ka Sižetā nav publicēti viss telefonsarunas ieraksts un nepublicētajā sarunas daļā Sižeta veidotājs esot nepieklājīgā, rupjā un neprofesionālā veidā aizrādīja tā valdes locekli, ka viņš nesniedz nekādus komentārus.

[5] Sūdzības iesniedzējs uzskata, ka Medija rīcībā ir konstatējamas Biedrības Ētikas kodeksa 4.1., 4.6. un 4.7. punkta pārkāpumu pazīmes un lūdz Ētikas padomi Medija darbībā (ierakstot un publicējot B.F. balsi bez informēšanas un personas piekrišanas Sižetā un publikācijā www.zinas.tv3.lv) konstatēt Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumus.

[6] Atbilstoši Biedrības Statūtu 6.2. punktam Biedrības valde Sūdzību nosūtīja Medijam, aicinot izvērtēt tā rīcības atbilstību Ētikas kodeksam un sniegt Biedrībai skaidrojumu.

[7] Atbildes vēstulē Medijs skaidro, ka Sižeta veidotāja darbības sižeta tapšanā atbilst žurnālistikas labai praksei, strādājot sabiedrības interesēs. Tēmas izpēti gaitā netika skarti nekādi Sūdzības

iesniedzēja personiskās dzīves aspekti. Sūdzību ir iesniedzis uzņēmums, nevis pats B.F., līdz ar to atzīstot, ka tā neskar personisko dzīvi, bet uzņēmuma darbību.

[8] Sižets veidots par Zviedrijas mežsaimnieku asociācijas "SODRA" plānu pārdot tai piederošos mežus Latvijā. Medijs skaidro, ka Sižets par "SODRA" īpašumu pārdošanu ir tiešā veidā saistīts ar sabiedrības interesēm. "SODRA" uzņēmumiem Latvijā pieder lielas mežu platības - aptuveni 2% no valsts teritorijas. Trīs no "SODRA" uzņēmumiem - "Sodra Mežs", "Myrtillus" un "Fragaria" - iekļauti Nacionālajai drošībai nozīmīgo tiesību subjektu sarakstā. Nacionālās drošības likumā noteikts, ka Ministru kabinetam jānodrošina darbībām attiecībā uz šīm kapitālsabiedrībām: būtiskas līdzdalības iegūšana, izšķirošas ietekmes iegūšana, uzņēmuma pāreja. No minētā izriet, ka jautājums par "SODRA" īpašumu pārdošanu Latvijā ir tiešā veidā saistīts gan ar valsts pārvaldi, gan ar valsts nacionālās drošības interesēm, kas pamato žurnālistu interesi par darījumu.

Medijs raksta, ka Sabiedrībā neoficiāli bija izskanējušas spekulācijas, ka uzņēmums lēmumu pieņēmis saistībā ar ģeopolitisko saspīlējumu reģionā, sižeta mērķis bija skaidrot uzņēmuma lēmumus, lai mazinātu viltus ziņu izplatību.

Medijs norāda, ka par "SODRA" lēmumu pārdot mežus Sižeta veidotāji vispirms rakstiski sazinājās ar "SODRA" galveno biroju Zviedrijā, lūdzot sniegt interviju par tēmu, bet uz intervijas lūgumu atbildi nav joprojām saņēmuši. Nesaņemot nekādu atbildi no galvenā biroja Zviedrijā, Sižeta veidotāji devās uz uzņēmuma oficiāli reģistrēto adresi Latvijā. Ēkā nav bijis ne administratora, ne arī kādi citādi ierobežojumi, kas norādītu, ka ēka ir slēgta tipa. Lai iekļūtu ēkā, nebija nepieciešamas ne caurlaides, ne kādas citas identifikācijas zīmes. Pie uzņēmuma durvīm secinājuši, ka biroja telpās darbinieku nav, tāpēc devušies prom. Prakse filmēt uzņēmumu biroju ēkas Latvijas žurnālistikā ir ierasta un tai nav ierobežojumu.

Ņemot vērā, ka uzņēmuma mājaslapā rakstīts, ka oficiāla viedokļa saņemšanai jāsazinās ar "Sodra Latvia" vai "Sodra Mežs", Sižeta veidotājs telefoniski sazinājās ar uzņēmuma pārstāvi B.F. Uzņēmuma "SODRA" mājaslapas latviskajā versijā sadaļā "Komunikācijas politika" norādīts, ka "Oficiāla viedokļa saņemšanai, lūdzu, sazināties ar uzņēmumu Sodra Latvia vai Sodra Mežs vadītājiem" un turpat norādīts arī "Sodra Forest Latvia" valdes locekļa B.F. tālruna numurs un e-pasts. Lai gan mājaslapā ietverts aicinājums sazināties rakstiski, medijs to traktē kā uzņēmuma vēlamo komunikācijas formu, taču ir tiesīgs izvēlēties komunikācijas formu atbilstoši TV specifikai, jo saskaņā ar likuma Par presi 24. pantu žurnālistiem ir tiesības vākt informāciju jebkādā ar likumu neaizliegtā veidā.

Telefonsarunas sākumā Medija pārstāvis informējis B.F., ka ir žurnālists, pārstāv televīzijas raidījumu "Nekā Personīga", un kāda ir sižeta tēma. Sižeta veidotāji centušies pārbaudīt informāciju, vai lēmumu pārdot īpašumus, pieņēma mātesuzņēmuma vadība Zviedrijā un Latvijas pārstāvji par lēmumu uzzināja tikai vēlāk, faktiski nepiedalījās lēmuma pieņemšanā. Šis fakts ir būtisks situācijas kontekstā, jo parāda lēmuma pieņemšanas gaitu, kā arī var liecināt par darījuma motivāciju. Ņemot vērā, ka Sodra kopš publiska paziņojuma nebija komunicējusi un Sižeta veidotājs nebija saņēmis nekādu atbildi, Sižeta veidotāji mēģinājuši iegūt oficiālu apstiprinājumu vai noliegumu no uzņēmuma Latvijas pārstāvja. Sižetā izmantots sarunas ieraksta fragments, kurā B.F. tiek uzdoti jautājumi, kas tiešā veidā saistīti ar sižeta mērķi.

[9] Medijs noraida Sūdzības iesniedzēja argumentu, ka telefonsarunas ieraksta izmantošana sižetā nav attaisnojama, jo nav ievērots samērīgums starp sabiedrības interesēm un tiesībām uz privātās dzīves neaizskaramību. Publicētais sarunas fragments skar tikai sižeta mērķi, personiska vai privāta satura informācija netika ne jautāta, ne publiskota. B.F. vārds un uzvārds, amats, telefona numurs, e-pasts ir publiski pieejami uzņēmuma mājaslapā, sadaļā "Komunikācijas politika" norādīta tikai viena persona – B.F. -, no kā saprotams, ka oficiāla viedokļa iegūšanai par uzņēmuma darbību Latvijā jāsazinās ar B.F. Ja B.F. uzskatītu, ka telefonsarunas publicēšana pārkāpj privātumu, tieši tas pats atteiktos uz e-pasta saziņu ar žurnālistu, jo arī tā ir korespondence. Būtiskais šajā gadījumā ir saziņas mērķis un saturs, nevis forma.

Tāpat Medijs nepiekrīt Sūdzības iesniedzēja apgalvojumam, ka Medijs nav ievērojis Vispārējās datu aizsardzības regulas 6.pantā noteiktās prasības. Medijs uzsver, ka konkrētais pants nosaka, ka datu apstrāde ir likumīga, ja izpildās vismaz viens no uzskaitījumiem kritērijiem. Šajā konkrētajā gadījumā tiek izpildīts e) apakšpunkts, proti, apstrāde ir vajadzīga, lai izpildītu uzdevumu, ko veic sabiedrības interesēs vai istenojot pārzinim likumīgi piešķirtās oficiālās pilnvaras.

Komentējot pārmetumu par rupju un nepieklājīgu komunikāciju, Medijs skaidro, ka sarunu vadījis korekti un profesionālajiem standartiem atbilstoši, saglabājot cieņpilnu attieksmi pret intervējamo.

Medijs norāda, ka telefonsarunas pilnais transkripts arī atspēko pārmēģinājumus, ka Sižeta veidotāji būtu izturējušies ar necieņu, nepieklājīgi vai rupji, bet sarunu vadīju korekti un ētikas standartiem atbilstoši.

[10] Biedrības valde Sūdzību, informāciju par Sižetu un Medija atbildi nodeva izskatīšanai Biedrības Ētikas padomei atbilstoši Biedrības Statūtu 6.1.1. punktam.

Ievērojot konstatēto, Ētikas padome secina:

[11] Nedz normatīvie akti, nedz Biedrības Statūti vai Ētikas kodekss nedod tai tiesības sniegt apstākļu juridisko vērtējumu un Sižeta atbildību Sūdzībā minētajam Preses likumiem, Vispārējai datu aizsardzības regulai Fizisko personu datu apstrādes likumam. Biedrības Ētikas padome Sižetu un Sūdzībā norādīto vērtē atbilstoši Biedrības Ētikas kodeksa nosacījumiem.

[12] Sižeta tēma par Latvijas teritorijai nozīmīgas zemes un meža īpašuma daļas pārdošanu ir sabiedriski nozīmīga. Pat tad, ja Sūdzības iesniedzējs vai mātesuzņēmums uzskata, ka tam ir tiesības neskaidrot šī lēmuma pieņemšana apstākļus un motīvus, nebūtu pareizi pārņemt Medijam centienus tos noskaidrot. Lai arī brīdināšanu par ieraksta veikšanu var uzskatīt par labu žurnālistikas ikdienas praksi, tās ievērošana ir katra medija redakcijas individuāls lēmums. Tomēr jāņem vērā, ka šī norma nav absolūta pat gadījumos, kad intervētā brīdināšana iekļauta redakcijas politikā. Ir gadījumi, kad ir attaisnojama arī filmēšana ar slēpto kameru vai ieraksta veikšana bez brīdinājuma, jo īpaši pētnieciskās žurnālistikas žanrā.

[13] Ievērojot secināto, Andrejs Mēters, Skaidrīte Lasmane, Anda Rožukalne, Baiba Liepiņa, Guntars Līcis, Vita Dreijere-Smane, Aivars Pastalnieks balso, ka Medijs NAV pārkāpis Biedrības Ētikas kodeksu.

Ētikas padomē nolemts:

1. Medija rīcībā NAV konstatēti Biedrības Ētikas kodeksa pārkāpumi.
2. Lēmumu paziņot Sūdzības iesniedzējam un Medijam.
3. Lēmumu publicēt Biedrības interneta vietnē un izplatīt informāciju par to atbilstoši Biedrības Statūtu 6.6. punkta noteikumiem.